

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ С.АНАНЬІНА (1873-1942) У РОЗВИТКУ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА

У статті здійснено цілісний аналіз педагогічних ідей С.Ананьїна з проблеми розвитку професіоналізму викладача. Особливий акцент поставлено на естетичному вихованні особистості.

Ключові слова: педагогічні ідеї С.Ананьїна, професіоналізм, професійний саморозвиток, самоосвіта, сучасний викладач.

В статті здійснено цілісний аналіз педагогічних ідей С.Ананьїна – учителя, директора школи, ученого, професора, декана Київського університету, активного общественного діяча – по проблемам розвитку професіоналізму преподавателя. Акцент поставлен на эстетическом воспитании личности.

Ключевые слова: педагогические идеи С.Ананьина, профессионализм, профессиональное саморазвитие, самообразование, современный преподаватель.

Постановка проблеми. Прагнення професійного саморозвитку викладача та прискіплива увага й зростаючі вимоги до нього суспільства стимулюють постійне підвищення рівня кваліфікації, розвиток професіоналізму педагога. Остання дефініція, як структурний елемент педагогічної майстерності, домінантною характеристикою має наявність професійних знань (суспільних, психолого-педагогічних, предметних, прикладних умінь та навичок). Їх змістом є знання предмета, методики його викладання, знання педагогіки і психології.

Метою публікації є висвітлення педагогічних ідей С.Ананьїна з проблеми розвитку професіоналізму сучасного викладача. Для досягнення мети були реалізовані наступні **завдання**: 1) визначено поняття, структурні елементи професіоналізму сучасного викладача; 2) проаналізовано зміст педагогічних ідей С.Ананьїна з проблеми розвитку професіоналізму педагога; 3) охарактеризовано рекомендації С.Ананьїна з питання професійного розвитку викладача.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Професіоналізм педагога – це сукупність психофізіологічних, психічних та особистісних змін, які відбуваються в людині у процесі оволодіння знаннями та довготривалій діяльності, що забезпечують якісно новий, вищий рівень вирішення складних професійних завдань. Педагогічний професіоналізм – уміння вчителя мислити та діяти професійно. Охоплює набір професійних властивостей та якостей особистості педагога, що відповідають вимогам викладацької професії; володіння необхідними засобами, що забезпечують не тільки педагогічний вплив на вихованця, але і взаємодію, співробітництво та співтворчість з ним [2].

У розвитку професіоналізму важливого значення набувають професійно обумовлені *якості особистості*:

інтелектуальні (компетентність, ерудиція, аналітичність, гнучкість та ін.); моральні (гуманність, толерантність, чесність, щирість); комунікативні (емпатійність, рефлексивність, відкритість); вольові (витримка, рішучість, врівноваженість); організаторські (цілеспрямованість, ініціативність, організованість, прогностичність).

Професійно-особистісний розвиток викладача – динамічний, цілісний, системно-організований, безперервний, варіативний, індивідуально-творчий процес становлення його як особистості, і як професіонала, що включає *базові засади*:

професійну свідомість і самосвідомість; професійно-ціннісні орієнтації; професійно обумовлені якості; готовність особистості до професійної діяльності, прагнення до розвитку та саморозвитку (самопізнання, самоорганізація, самоуправління, самокорекція) [2].

Педагогічна діяльність у вищому навчальному закладі має надзвичайно важливе соціальне значення, оскільки йдеться про формування майбутнього фахівця, від рівня підготовленості якого значною мірою залежить економічний, політичний, соціальний, культурний розвиток суспільства.

Педагогічна діяльність є складно організованою системою кількох видів діяльності: найперша з них – діяльність викладача, який навчає. Інші діяльності є рефлексивно надбудованими над першою. Така діяльність, як узагальнення досвіду навчання, виділення його найбільш ефективних прийомів і способів становить діяльність методиста.

Третій вид – це теж методична діяльність, але спрямована на добір навчальних засобів, навчальних предметів.

Четвертий вид передбачає поєднання навчальних предметів в одне ціле – програмування, складання навчальних програм. Для такого програмування необхідно мати більш чітке уявлення про цілі навчання, проте найчастіше програму укладають, орієнтуючись тільки на окремі загальні положення.

Сучасна соціокультурна ситуація й завдання освіти вимагають, щоб описом і визначенням цілей навчання опікувався педагог, методолог. Це необхідно, по-перше, тому, що сучасна виробничо-практична діяльність часто ставить чіткі цілі, завдання, які можуть вирішити лише спеціально підготовлені люди. По-друге, сучасне методологічне мислення може забезпечувати дуже ефективно проектування навчальних процесів, але воно вимагає від замовника чітко визначених цілей. По-третє, сучасне технологічне суспільство швидко й інтенсивно розвивається й вимагає того самого від систем навчання, тобто: спостереження за професійним ринком попиту, швидкого й систематичного опису якостей людини, на яку потребує суспільство, й оперативного проектування щодо завдань навчальних програм [2]. У широкому сенсі результатом такого телеологічного мислення є проект людини, у вузькому – проект фахівця. Тобто потрібно описати й співвіднести інтелектуальні функції, знання, здібності, що мають бути притаманними людині майбутнього.

Навчання можна охарактеризувати як процес активної взаємодії між викладачем і студентом. Розвиток системи навчання передбачає членування складних видів діяльності на прості й навчання спочатку простим видам діяльності і, разом з тим, аналіз складної діяльності, виділення її елементів.

Завдання полягає у вичлененні зі складних професійних видів діяльності простих елементарних з метою подальшого конструювання з них інших необхідних складних. Таким чином, перший принцип педагогічної рефлексії полягає у виділенні елементарних діяльностей та їх трансляції. Але цього часто недостатньо, оскільки неможливо до кінця розкласти діяльність на прості елементи (у діяльності виявляються більш складні зв'язки й взаємовідношення). Тому існує другий принцип, який полягає у проектуванні й трансляції знакових засобів, які дозволяють побудувати (спроєктувати) складну діяльність з освоєних елементів [2]. Ці знакові засоби є засобами опису й проектування діяльності.

Педагог виконує певну функцію в суспільстві. Він є носієм культури, її зразком. Сучасну європейську культуру називають синкретичною або діалогічною. Центр ваги в синкретичній культурі все більш зміщується на індивідуальність та індивідуальну свідомість. Це принципово демократична культура. Властивості нашої культури так чи інакше відтворює педагогічна самосвідомість.

Педагог тепер не тільки зразок, а й індивідуальність, особистість, що хоче, щоб її зрозуміли, й застосовує для цього всі можливі засоби. Але така особистість і сама хоче розуміти інших так само, як осіб, що мають право на слово, на мислення, яке служить засобом педагогічної роботи, керування, фактом самосвідомості.

Для ефективного виконання педагогічних функцій сучасному педагогу важливо усвідомлювати структуру педагогічної діяльності, її основні компоненти, педагогічні дії й професійно важливі вміння й психологічні якості, необхідні для її реалізації.

Основний зміст діяльності викладача ВНЗ включає виконання кількох функцій – навчальної, виховательської, організаторської й дослідницької. Ці функції становлять єдність, хоч у багатьох викладачів одна з них домінує. Найбільш характерним для викладача ВНЗ є сполучення педагогічної й наукової праці. Дослідницька робота збагачує внутрішній світ викладача, розвиває його творчий потенціал, підвищує науковий рівень знань. Водночас педагогічні цілі часто спонукають до глибокого узагальнення й систематизації матеріалу, до більш ретельного формулювання основних ідей і висновків.

У структурі педагогічних здібностей і відповідно педагогічній діяльності виділяються такі компоненти: конструктивний, організаторський, комунікативний і гностичний.

Конструктивні здібності забезпечують реалізацію тактичних цілей: структурування курсу, добір конкретного змісту для окремих розділів, вибір форм проведення занять і т.п. Розв'язувати проблеми конструювання освітньо-виховного процесу у ВНЗ доводиться щодня кожному педагогові-практикові. Можна виділити кілька компонентів педагогічної майстерності (Д. Аллен, К. Райн). Елементи цієї мікросхеми можуть служити показниками рівня освоєння педагогічної діяльності: 1) варіювання стимуляції студентів; 2) пробудження пізнавального інтересу у студентів за допомогою захоплюючого початку викладу матеріалу (наведення маловідомого факту, оригінального або парадоксального

формулювання проблеми і т.п.); 3) педагогічно грамотне підведення підсумків заняття або його окремої частини; 4) вмiле використання пауз або невербальних засобiв комунікації (погляду, мiміки, жестiв); 5) мистецьке застосування системи позитивних i негативних підкріплень; 6) постановка навідних запитань i запитань перевірного характеру; 7) постановка запитань, що підводять студента до узагальнення навчального матеріалу; 8) використання завдань дивергентного типу з метою стимулювання творчої активності; 9) визначення рівня зосередження уваги, мiри включеності студента в розумову роботу за зовнішніми ознаками його поведінки; 10) використання ілюстрацій, прикладів; 11) застосування прийомів повторення [2].

Організаторські здібності служать не тільки для побудови власне процесу навчання студентів, але й самоорганізації діяльності викладача у ВНЗ. Тривалий час їм відводилися другорядна роль: умови підготовки фахівців у ВНЗ традиційно залишалися незмінними, а в навчальній діяльності студентів перевага надавалася перевіреним часом i добре освоєним формам i методам.

Від рівня розвитку комунікативної здатності й компетентності у спілкуванні залежить легкість встановлення контактів викладача зі студентами й іншими викладачами, а також ефективність цього спілкування з погляду вирішення педагогічних завдань. Таке спілкування не зводиться тільки до передачі знань, але виконує також i функцію емоційного впливу, пробудження інтересу, спонукання до спільної діяльності i т.п.

Звідси й ключова роль спілкування поряд зі спільною діяльністю (в якій воно також завжди посiдає найважливіше місце) у вихованні студентів. Викладачі ВНЗ мають стати не стільки носіями й передавачами наукової інформації, скільки організаторами пізнавальної діяльності студентів, їхньої самостійної роботи, наукової творчості.

Педагогічна професія належить до професій типу "людина-людина". Згідно з позицією Е.А. Клімова, цей тип професій визначається такими якостями людини: стійко гарним самопочуттям під час роботи з людьми; потребою у спілкуванні; здатністю думкою ставити себе на місце іншої людини; швидко розуміти наміри, помисли, настрої інших людей; швидко розбиратися в їх взаєминах; добре пам'ятати, тримати в пам'яті знання про особисті якості багатьох різних особистостей, i т.д.

За Клімовим, людині цієї професійної схеми властиве: уміння керувати, вчити, виховувати, здійснювати корисні дії з обслуговування різних потреб людей; здатність слухати й вислухувати; 3) широкий кругозір; 4) мовна (комунікативна) культура; 5) чутлива спрямованість розуму, увага до виявів почуттів, характеру людини, її поведінки, вміння або здатність думкою уявити, змоделювати саме її внутрішній світ, а не приписувати їй власний або інший, знайомий з досвіду; проєктивний підхід до людини, заснований на впевненості, що людина завжди може стати кращою; здатність до співпереживання; спостережливості; глибока переконаність у правильності ідеї служіння народу в цілому; уміння вирішувати нестандартні ситуації; високий рівень саморегуляції. Це є спрощеним узагальненим портретом суб'єкта професії типу "людина". Педагогічна професія висуває ще цілу низку специфічних вимог, серед яких основними є професійна компетентність i дидактична культура.

Протипоказаннями до вибору професій даного типу є істотні дефекти мови, її невиразність, замкнутість, заглибленість у себе, нетовариськість, виражені фізичні недоліки, зайва повільність, байдужість до людей, відсутність ознак безкорисливого інтересу до людини тощо.

За А.К. Марковою, структуру професійно необхідних якостей педагога може бути представлено такими характеристиками: 1) об'єктивними: професійні знання, професійні уміння, психологічні й педагогічні знання; 2) суб'єктивними: психологічні позиції, установки, особистісні особливості.

До найважливіших, за Марковою, належать такі професійні, саме педагогічні, якості: ерудиція, цілепокладання, мислення (практичне й діагностичне), інтуїція, імпровізація, спостережливості, оптимізм, спритність, передбачення та рефлексія.

У найбільш узагальненому вигляді педагогічні здібності було представлено В.А. Крутецьким: дидактичні; академічні; перцептивні; мовні; організаторські; авторитарні здібності – здатність безпосереднього емоційно-вольового впливу на учнів й уміння на цій основі домагатися в них авторитету (хоч авторитет створюється не тільки завдяки цьому, а й на основі прекрасного знання вчителем предмета, його чуйності й такту); комунікативні; педагогічна уява (або прогностичні здібності); здатність до розподілу уваги водночас між кількома видами діяльності, що має особливе значення для роботи вчителя.

Важливою властивістю педагогічної діяльності є опір “синдрому емоційного вигорання”, або психофізіологічного виснаження. Н.А. Амінів наводить перелік основних і факультативних ознак цього синдрому: виснаження, втома; психосоматичні ускладнення; безсоння; негативна установка щодо студентів; негативна установка щодо роботи; нехтування своїми обов'язками; збільшення прийому психостимуляторів (тютюн, кава, алкоголь, ліки); зменшення апетиту або, навпаки, переїдання; негативна самооцінка; посилення агресивності (драгівливість, напруженість); посилення пасивності (цинізм, песимізм, безнадійність, апатія); поява почуття провини.

Амінів підкреслює, що “синдром емоційного вигорання” позначається сильніше на викладачах, які виявляють професійну непридатність. Рівень опору розвитку цього дійсно суб'єктного синдрому (тому що він розвивається у процесі й у результаті діяльності) визначається індивідуальними психофізіологічними й психологічними особливостями, що значною мірою зумовлюють і появу самого цього синдрому [2].

Однією з основних професійно значущих якостей особистості педагога є його “особистісна спрямованість”. За Н.В. Кузьміною, особистісна спрямованість є одним з найважливіших суб'єктивних факторів досягнення вершини у професійно-педагогічній діяльності.

Основним мотивом істинно педагогічної спрямованості є інтерес до змісту педагогічної діяльності. Отже, ефективність викладання може, з одного боку, визначатися кількістю студентів, які успішно навчаються, а з іншого – кількістю студентів, які позитивно ставляться до занять даного викладача. Таким чином, в ідеалі найвищий рівень педагогічної майстерності викладача має характеризуватися тим, що кількість студентів, які успішно навчаються, й кількість позитивно налаштованих до навчання дорівнює ста відсоткам. Професійний педагог – це той, у якого всі студенти хочуть і можуть за його допомогою добре вчитися.

Дидактика покликана допомогти педагогові знайти відповіді на такі чотири запитання: кого вчити, для чого вчити, чому вчити, як вчити? Питання, безсумнівно, є складними, і на них не можна дати однозначних відповідей. Найнадійнішим шляхом удосконалення педагогічної майстерності викладача вищої школи є дидактичне осмислення ним свого

викладацького досвіду й звернення до дидактики як до галузі знань, що є основним орієнтиром у питаннях навчання у вищій школі.

Майстер педагогічної праці – це, насамперед, висококомпетентний у психолого-педагогічній й у предметній сфері фахівець, що вміє репродукувати на високому рівні професійні знання, вміння й навички. Існують два види результатів педагогічної діяльності: один з них – функціональні продукти діяльності (урок, заняття, методика і т.п.); інший (і головний) – психологічні продукти діяльності (психічні новотвори в особистості студента). Головним, кінцевим результатом педагогічної діяльності є сам студент, розвиток його особистості, здібностей, здобуття ним знань і набуття навичок. У цьому процесі особливо важливим є передовий педагогічний досвід у контексті системного аналізу, що потребує подальшого більш глибокого вивчення.

Значущим компонентом професійного розвитку викладача слугує його *культура* взагалі та *естетична* зокрема. Ще в 20-ті роки минулого століття С.Ананьїн розробляв питання естетичного впливу на особистість педагога та вихованця.

Своє наукове бачення шляхів втілення засобів естетичного виховання С.Ананьїн представив: на сторінках журналу “Шлях просвіти” у 1922 році актуальними статтями “Естетичне виховання” та “Екскурсійний метод викладання”; у часопису “Радянська освіта” 1928 року працею “Дитяча художня творчість і педагогічні збочення”; у журналі “Музика” науковими роботами “Психологія музичних переживань” (1923), “До вивчення музичного боку дітей та дитячої музичної здібності” (1923). В них дослідник розкриває наукові спектри важливої ролі мистецтва в розвитку художньо-образного мислення, необхідність забезпечення самодіяльної ініціативи молоді та викладачів і використання активних методів навчання та виховання.

С.Ананьїн обґрунтовував проблему естетичного виховання особистості і ставив її в один ряд з основними завданнями педагогічної діяльності: інтелектуальною освітою, моральним вихованням і фізичним розвитком.

“Естетичні потреби і художні нахили, рівно як і творчі устремління, є загальнопоширеними рисами людської психіки. Отже, елементарна художня освіта є необхідною попередньою умовою успішного здійснення багатьох покликань, а також необхідний засіб для розуміння... культурних

цінностей мистецтва. Без естетичного виховання художні нахили залишаються прихованими або грубими, творчі сили не виявлені, людина позбувається ясного відношення до мистецтва” [1, с. 89].

С.Ананьїн зазначав, що естетичне виховання є важливою складовою всебічного успішного гармонійного розвитку особистості. Воно є необхідним елементом виховного процесу, який спрямований на формування здатності сприймати і перетворювати дійсність за законами краси у всіх сферах діяльності людини.

Акцентуючи увагу на шляхах здійснення естетичного виховання С.Ананьїн підкреслював, що і методом, і засобом естетичного виховання є, безперечно, саме мистецтво. Важливого значення у цій справі він надавав “навчальним предметам, близьким до мистецтва”, які сприяють виявленню художніх здібностей і прагнень особистості.

С.Ананьїн аргументовано доводив, що викладачам необхідно отримувати естетичну та психологічну підготовку, адже, особистість педагога, її внутрішній ресурс, духовна краса є одним з основних інструментів його діяльності. Звичайно, існують професії, в яких особистісний фактор не має ніякого значення, але специфіка діяльності викладача передбачає постійну взаємодію і спілкування з людьми, а звідси й відповідні вміння, які, в першу чергу, базуються на особистісних якостях учителя, його “соціальній привабливості”, емпатійності, толерантності тощо. Особистісні якості, внутрішній ресурс, оптимістична спрямованість та професіоналізм педагога в переважній більшості ситуацій визначають його успіх у освітній діяльності.

Коментуючи книгу німецького педагога Е.Вебера “Естетика як основа педагогічної науки” [3, с. 100], С.Ананьїн погоджувався з автором у тому, що *викладач повинен*:

1) осмислювати матеріал для ознайомлення студентів з життям, але не з пустими формами, так, щоб виклад цього матеріалу, сама розповідь являла собою майстерну “заміну дійсності”;

2) техніку викладання потрібно відпрацювати так, щоб тон, міміка і пластика відповідали почуттям, викликаним розмовою (при цьому вчитель повинен особисто переживати, відчувати захопленість матеріалом, що викладається);

3) досконало вивчити студентів, знати природу особистості взагалі, і кожного студента, зокрема та настрої всієї групи, осередку.

Викладачу належить поважати

особистість студента, знати її сили, розуміти внутрішній світ, для того, щоб виступати в ролі художника, справжнього знавця душі.

Ставлячи, вимоги до викладача, С.Ананьїн підкреслював, що мистецтво і його теорія (естетика) повинні посісти одне з перших місць у підготовці освітян і бути керівництвом у їх діяльності, щоб вони могли спиратися на естетичні закони, а їхня праця носила художній відтінок, бо покликання вчителя – мистецтво.

Визнаючи за педагогом вирішальну роль у вихованні засобами мистецтва, С.Ананьїн підкреслював важливе значення у цій справі зовнішнього оточення, передусім, побудові освітньої установи, її оформленні взагалі і аудиторій зокрема. Він схвалював думку про необхідність врахування естетичних вимог при спорудженні шкіл для того, щоб їх приміщення являли собою “художній твір, побудований у національному дусі” [1, с. 100]. Пропонована теза особливо актуальна в наш час відбудови сучасної школи на засадах української національної ідеї.

С.Ананьїн детально зупинявся на вимогах щодо зовнішнього вигляду і внутрішнього оформлення освітніх інституцій. Він висловлював обурення з приводу того, що дорослі прагнуть прикрасити свою робочу кімнату, а студентів примушують працювати серед пустих, голих стін. Разом з тим, він рекомендував створювати у аудиторіях умови для збудження й підтримки світлого та радісного почуття. Так, при фарбуванні стін, меблюванні аудиторій, прикрашанні їх картинами радив урахувати вікові запити студентів і призначення кожної аудиторії чи допоміжної кімнати, їдальні, клубу і т. д.

С.Ананьїн обстоював твердження (воно було теоретично і практично підтверджено та перевірено зарубіжними дослідниками – Х.Морганом, Г.Мюрреєм, М.Люшером у 40-х роках ХХ століття) про те, що світлі теплі пастельні кольори (жовтий, рожевий, персиковий, салатний, кавовий) сприяють гармонізації сутнісних сил особистості, актуалізують її внутрішні психічні ресурси, стимулюють підвищення працездатності студентів, виявлення їх креативності.

Сукупність червоних кольорів викликає агресивні почуття, спонукає до необдуманих деструктивних вчинків і є виразником особистісних протиріч. Серед них домінують місце належить демонстративності як певній акцентуованості рис характеру, що в подальшому, через відсутність корекційних заходів, може призвести до істероїдності особистості.

Показниками як внутрішніх, так і міжособистісних негараздів молодого людини, викладача (конфліктність, депресивність тощо) є темні кольори – чорний, коричневий, сірий, тому бажано їх уникати в оформленні освітніх установ. Цікаві думки висловлені С.Ананьїним і стосовно характеристики інших деталей та параметрів інтер'єру.

У своїх педагогічних працях С.Ананьїн, у першу чергу як психолог, стверджував важливість і потрібність наочного інформування молоді, адже більша частина нашого досвіду представлена у візуальних образах. Сучасні дослідження констатують, що приблизно 75 % загальної інформації про світ, його явища людина отримує через зоровий аналізатор, який має домінуюче значення у пізнанні людиною навколишньої дійсності.

Висновки. Підсумовуючи означені колізії естетичного впливу на виховання, приходимо до висновку про вражаючу актуальність ідей С.Ананьїна щодо естетичного виховання особистості у нашні дні. Погляди вченого потребують детального вивчення і подальшого використання в педагогічній практиці, адже, естетичне виховання є могутнім стимулом і регулятором розвитку як інтелектуальних, так і творчих здібностей особистості.

На основі аналізу теоретико-методичних підходів С.Ананьїна до організації навчально-виховного процесу, визначено його позицію

щодо методів естетичного виховання особистості. С.Ананьїн узагальнив сутність поняття естетичного виховання, визначив його специфічні ознаки, структурні компоненти, механізми впливу. Вчений детально проаналізував у контексті формування гармонійної особистості конкретні методи та прийоми естетичного виховання. Останнє, зважаючи на рівень професійної майстерності викладача та спадковість індивіда і його набутий досвід, він вважав дієвим інструментом формування особистості у процесі соціалізації, розвитку позитивних якостей дитини, залучення індивіда до духовних цінностей, до естетичного сприйняття дійсності та переживання, вироблення естетичного смаку і уявлення про ідеал. Таким чином, С.Ананьїн пропагував ідеї естетизації освітньої галузі, бо виховання красою і через красу розвиває здібності до творчості, до створення естетичних цінностей у сфері трудової діяльності, в побуті, у вчинках і поведінці.

Особливо цінним у науковій спадщині вченого є не тільки загальні теоретичні розробки щодо ролі та значення естетичного виховання в процесі формування особистості, його сутності, структури, а й рекомендовані ним конкретні методи, прийоми та засоби естетичного виховання, які заслуговують на застосування у розвитку професіоналізму сучасного викладача.

Література

1. Ананьїн С.А. Эстетическое воспитание // Путь просвещения. – 1922. № 2-3. – С. 89-106; 37-71.
2. Педагогічна майстерність – вияв високого рівня педагогічної діяльності. <http://www.refine.org.ua/pageid-3543-1.html>.
3. Ярошенко М.М. Педагогічні праці С.А. Ананьїна // Педагогіка: Респ. наук.-метод. зб. К., 1968. Вип. 7. – С. 92-103.

Koshechko N.V. candidate pedagogichnih, Associate Professorpulpit

APPLYING THE PEDAGOGICAL IDEAS S. ANANJIN (1873-1942) IN THE DEVELOPMENT OF MODERN TEACHER

In article the complete analysis of pedagogical ideas of S.Ananjin to development of teacher. It is in details considered, in a context of harmonious formation of the person of the young man, concrete facilities of aesthetic education.

It is proved an educational ideal, the purpose, problems, the contents of education of high school for S.Ananjin. They were, that the contents of education in it, its educational ideal was defined as system of scientific knowledge free from the negative phenomena. The essence of cognitive interest in S.Ananjin's scientific researches is formulated. The problem of cognitive interest which will be, that interest – the important stimulus in training and education of student is staticized. It is a basis of educational process.

The basic results, positions, conclusions of dissertational research can be used in teaching a history of pedagogic, during preparation of textbooks, in teaching and educational process of higher educational institutions which will assist creative use of the scientific and pedagogical inheritance of S.Ananjin in modern conditions.

Keywords: Pedagogical ideas of S.Ananjin, professionalism, professional self-development, self-education, the modern teacher.